

DARWIN O VÝZNAMU ČERVA V ZEMĚ- DĚLSTVÍ.

Proslulý badatel anglický, Charles Darwin, vydal právě spis, který zvláštností a novotou předmětu všeobecnou budí sensaci. Darwin uveřejňuje totiž výsledky třicetiletého bádání svého o životě červů a o významu jich v oné veliké dílně všehomíra, kterou zoveme přírodou. Až dosud se o červu nevědělo mnoho.

Co jest červ? Bídny tvor, který dle všeobecného názoru jen škodí. Ve školách se dovidáme z přírodopisu, že červu scházejí oči, končetiny, obratle, žaludek, dychadla a celá jeho smyslová mohoucnost záleží v citu. Působnost červa prohlašuje se za škodlivou zemědělství a zvířata, jež červa požírají, platí za tvory užitečné. Teprv Darwinovi připadla vděčná úloha, poukázati k obrovské důležitosti červů v organickém složení povrchu zemského. Malý, odporný, pronásledovaný červ hryže zemi a kamení, slučuje tyto v nitru svém s látkami zvířecími a rostlinnými a vyrábí tím způsobem—úrodnou prst; proměňuje v sobě nejrůznější látky, spojuje tyto s organickými a neorganickými materiemi, dodává a udržuje takto plodnost země. Červ jest dle toho spolupracovníkem zemědělství a velikým dobrodincem veškerého lidstva.

Darwinův názor o významu a působnosti červů odporuje zhola theoríím Liebiga stran umělého nabražování látek z půdy odňatých; dle platných dosud theoríí těchto třeba jen zemi dodatí takové množství drasla, čpavku, kyseliny fosforečné atd., mnoho-li jí úrodou bylo odňato a plodnost půdy zůstane opětně totožnou. Arci, odpůrcové řečené theorie poukazovali k tomu, že nabražováním ze země vyňatých látek mrvou a umělým hnojivem se plodnost půdy ve všech směrech nikterak ne může zabezpečit; řípy sice při umělém a silném hnojení naroste i na vymrskané půdě totéž množství jako dřív, však—cukernatosti ubývá; totéž platí o bramborech v příčině jich škrobovitosti. Ba pšenice i při sebe dovednějším hnojení na vysflené roli intensivním hospodářům začala se nedařit. Snad by přece stará zásada našich otců byla pravdivou, zásada to, že zem potřebuje oddechu, klidu, odpočinku, aby k novému plození nabyla nových sil, krátce, že—úhoření jest nutnou podmínkou hojné sklizně? Mnozí to tuší, však nikdo nedovede si vysvětlit zcela jasně, proč? Vždyť přece ony vědecké formule o lučebním sloučení jednotlivých součástí, které se úrodou zemi odbírají a hnojivem zas mohou nahraditi, jsou tak nepopíratelně jasné! Nuž v Darwinově novém spisu se naznačuje, proč zemi jest klidu nezbytně potřebí.

Armáda červů má za úkol v prsti provéstí dílo, k jehož uskutečnění nestačí ani sebe větší péle rolníkova, aniž sebe dovednější prostředky umělé; armáda červů proměňuje životním procesem svým vysílený povrch země v půdu plodnou; ku práci této však potřebuje červ—klidu a času. Má-li úkolu svému dostáti buď zcela aneb aspoň částečně, nesmí být stálým přeoráváním v práci své rušen a pronásledován; půda k úspěšné práci červů nesmí být dále podrobena náhlým změnám klimatickým, rychlým střídáním se horka, sucha s vlhkem a mokrem—kterýžto úkaz pohříchu při bezohledném drancování lesů stává se pořád častějším. Darwin sám zdržuje se všech vývodů—udává pouze výsledky svého bádání, jiným ponechává, aby výsledků oněch v praktickém životě použili.